

Qishloq hayoti

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IJTIMOY-IQTISODIY GAZETASI

e-mail: infoqishloqhayoti@mail.ru

1974-yil 1-yanvardan chiqqan boshlagan

2025-yil 20-noyabr, payshanba

46 (9366)

e-mail: infoqishloqhayoti@yandex.ru

@Qishloqhayoti_gazetasi

СУВ МАСАЛАЛАРИ БЎЙИЧА ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ БЎЛИБ ЎТДИ

Яқинда пойтахтимизда Халқаро сув ҳамкорлиги ва Ўзбекистон Республикасининг сув қонунчилигини такомиллаштиришга бағишланган конференция бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Сув ҳўжалиги вазирлиги томонидан Осиё тараққиёт банки (АБР), Жаҳон банки, Швейцария тараққиёт ва ҳамкорлик агентлиги (SDC) ва бошқа донорлар билан биргаликда ташкил этилган тадбирда давлат органлари, халқаро ташкилотлар, дипломатик миссиялар, тадқиқот марказлари ва экспертлар иштирок этиб, сув ресурсларини бошқариш соҳасидаги асосий ислохотлар ва инновациялар юзасидан фикр алмашилди. Конференциянинг асосий мақсадлари – халқаро ҳамкорликни мустақамлаш, тажриба алмашиш ва сув қонунчилигини такомиллаштириш, шунингдек, сув соҳасида замонавий бошқарув рақамли ва иқтисодий инструментларни жорий қилиш бўйича мулоқотни ривожлантиришдан иборат бўлди. Конференциянинг марказий мавзуларидан бири – Ўзбекистон Республикасининг янги Сув кодексини тақдим этиш бўлди. Кодекс барқарор сувдан фойдаланиш, соҳани шаффоф тартибда тартибга солиш ва сув экотизимларини ҳимоя қилиш бўйича

ҳуқуқий асосларни белгилайди. Кодекс замонавий халқаро стандартлар ва Марказий Осиёнинг энг яхши амалиётларига мувофиқ, кўпроқ мослашувчан, интеграцияланган ва илмий асосланган сув бошқаруви моделини жорий этиш имкониятларини яратди.

Марказий Осиё давлатлари сув ҳўжалиги вазирликлари ва халқаро ташкилотлар вакилларининг иштирок этиши умумий сув муаммоларини ҳал қилишда минтақавий ҳамкорликнинг аҳамияти ортиб бораётганини кўрсатади. Конференцияда сув таъминотини яхшилаш, сувни тежаш технологияларини жорий этиш ва айниқса, Оролбўйи ҳудудда аҳолига қаратилган дастурларни ривожлантириш бўйича қўшма ташаббуслар муҳокама қилинди. Сув соҳасини молиялаштириш ва ирригация инфратузилмасини, сув таъминоти ва санитарияни модернизация қилиш учун инвестиция жалб қилиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Янги молиявий механизмлар, рақамли ечимлар ва халқаро ҳамкорлик моделлари кўриб чиқилди, улар сув бошқарувининг барқарорлиги ва шаффофлигини узоқ муддат таъминлайди. Конференциянинг Тошкентда ўтказилиши Ўзбекистоннинг сув ресурслари соҳасида билим ва тажриба алмашиш бўйича минтақавий марказга айланишга интилганини ҳамда мамлакатнинг барқарор ривожланиш, инновация ва очиқ халқаро мулоқотга содиқлигини тасдиқлайди.

Ўз мухбиримиз

КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ ВА АҲОЛИ БАНДЛИгини ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА УСТУВОР ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 19 ноябрь куни камбағалликни қисқартириш ҳамда аҳоли бандлигини таъминлаш борасидаги ишлар сарҳисоби ва келгуси йил учун устувор вазифалар юзасидан видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

Таъкидланганидек, ўтган даврда бу йўналишдаги ишларни куйида тўғри ташкил қилиш, маҳаллама-маҳалла юриб, янги ташаббусларни топиб, одамлар ҳаётини яхшилашга масъул бўлган вилоят, туман ҳокимлари ҳамда улар ходимларининг моддий ва техник имкониятлари тубдан яхшиланди.

Жорий йил бошидан ишсизлик 4,9 фоизга тушди (ўтган йили 5,5 фоиз бўлган). Айниқса, Бухоро, Когон, Навоий, Зарафшон, Қозғон, Самарқанд, Ширин шаҳарларида ишсизлик 4 фоиздан пасайиб, илк бор "табиий ишсизлик" даражасига яқинлашди.

Эҳтиёжманд 302 минг оила камбағалликдан чиқди. Йил якунига қамбағаллик даражаси 6 фоизгача камайиши кутилмоқда (ўтган йили 8,9 фоиз бўлган).

Шароити оғир бўлган Ховос, Мирзаобод, Оқолтин, Дўстлик, Пахтакор, Фориш, Бўстон, Вобкент, Миришкор, Мингбулок, Узун ва Пискентда камбағал оилаларнинг сони 4,5 баргача камайди. Илгари қийин аҳволда бўлган 105 минг оила даромад кўриши бошладди.

Жорий йилда илк бор 1

минг 435 та маҳалла "камбағалликдан холи" ҳудудга айланди.

Шу билан бирга, айрим туманларнинг ҳокимлари катта ресурси ва маблағи бўла туриб, ишларни ўз ҳолига ташлаб қўйгани, одамларга имкониятга яраша тайёр лойиҳа бермагани танқид қилинди.

Шу боис, Денов тумани ҳокими ва унинг биринчи ўринбосари, Чироқчи тумани ҳокими ва унинг биринчи ўринбосари ишдан олиниши, яна 20 та туман ҳокимига ўрнатилган тартибда тегишли чора кўрилиши белгиланди.

Умуман, камбағалликни қисқартириш ва бандлик режаларини бажаришдаги масъулиятсизлик учун йил бошидан 261 нафар масъул ишдан олингани, яна 492 нафарга интизомий жазо берилгани маълум қилинди.

Келгуси йилда камбағаллик ва ишсизлик даражасини 4,5 фоиздан камайтириш мутасаддиларнинг асосий вазифаси бўлиши қайд этилди. Бунинг учун келгуси йилда иқтисодиётга 450 триллион сўм кредит ажратилиши, 140 триллион сўми маҳаллалик кичик ва ўрта лойиҳалар учун берилиши белгиланди.

(Давоми 2-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН МИНАМАТА КОНВЕНЦИЯСИГА ҚЎШИЛИШ ЙЎЛИДА МУҲИМ ҚАДАМ ТАШЛАМОҚДА

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги ташкилоти (ФАО) ҳамда Ўзбекистон Республикаси Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлиги ҳамкорлигида симобни бошқариш ва Минамата конвенциясини амалга ошириш бўйича уч кунлик семинар ўтказилди.

Анжуманнинг асосий мақсади – Ўзбекистон учун илк миллий симоб инвентаризациясини яратишдир. Бу орқали мамлакатдаги турли соҳалар – энергетика, саноат, соғлиқни сақлаш, қишлоқ ҳўжалиги ва бошқа тармоқлардаги симоб маъдалари, чиқинди аниқлаш ҳамда баҳолаш режалаштирилган. Бу жараён халқаро Минамата конвенцияси доирасида амалга оширилаётгани аҳамиятли.

Иштирокчилар фикрича, ҳужжатнинг бош мақсади симоб ва унинг бирикмалари таъсирини камайтириш, инсон соғлиғи ва атроф-муҳитни муҳофаза қилишдир. Европа Иттифоқи томонидан молиялаштирилган "Хавфли кимёвий моддаларни оқилона бошқариш бўйича техник кўмак" лойиҳаси доирасида ташкил этилган семинарда энергетика, саноат, соғлиқни сақлаш ва қишлоқ ҳўжалиги соҳалари вакиллари ҳамда халқаро экспертлар иштирок этди.

ФАОнинг қишлоқ ҳўжалиги бўйича мутахассиси ва лойиҳа техник раҳбари Тания Сантвианес семинар натижаларига тўхталар экан, шундай деди:

– Семинар давомида Ўзбекистон мутахассислари симоб инвентаризациясини мустақил олиб бориш учун зарур бўлган энг зарур амалий кўникмаларни эгаллади. Энг муҳими, биз назариядан амалиётга ўта олдик. Жамоа аллақачон миллий маълумотлар асосида дастлабки инвентар лойиҳаларини шакллантиришни бошлади.

Қайд этиш керак, бу каби реал амалий натижалар халқаро мажбуриятларни бажариш, шунингдек, қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат тизимларининг узоқ муддатли хавфсизлигини таъминлаш учун муҳим аҳамиятга эга.

Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлиги ҳузуридаги Иқтисослаштирилган аналитик назорат маркази директори Рустам Эргашев семинар аҳамиятини куйидагича изоҳлади:

– Симоб бўйича илмий асосланган инвентаризацияни яратиш – биз учун миллий устувор вазифа ва Минамата конвенциясига қўшилишнинг энг муҳим шартларидан биридир. Ушбу семинар мутахассисларимизни замонавий методология билан таъминлаб, идораларо ҳамкорликни кучайтирди ва хавфли кимёвий моддаларни бошқариш бўйича миллий стратегиямизни олдинга сийжитадиган муҳим қадам бўлди.

Бехруз ХУДОЙБЕРДИЕВ,
ЎЗА мухбири.

Agritechnica 2025:

Жаҳон агротехникасида янги босқични белгилаган глобал инновациялар майдони

Германиянинг Ганновер шаҳрида 9-15 ноябрь кунлари бўлиб ўтган Agritechnica 2025 халқаро кўргазмаси дунё аграр тармоғининг энг нуфузли тадбирларидан бири сифатида яна бир бор ўзига хос рекордларни ўрнатди. Тадбирда 171 мамлакатдан 476 мингга яқин профессионал муҳандислар, фермерлар, инвесторлар, дилерлар, шунингдек, 52 мамлакатдан 2 849 компания қатнашди. Бу йилги кўргазмада "Touch Smart Efficiency" ("Сунъий интеллект самарадорлиги") концепцияси асосий шior сифатида танланди. Унда қишлоқ ҳўжалигида рақамлаштириш, автоматлаштириш, сунъий интеллект, автоном техника, ресурс тежамкорлик, юқори ҳосилдорлик ва иқтисодий самарадорликни бир йўналишда бирлаштирган замонавий ечимлар намойиш этилди.

(Давоми 2-саҳифада)

Таълимда рақамли технологиялар:

ЗАМОНАВИЙ ВОСИТАЛАР ЎҚИТУВЧИЛАРГА ҚАНДАЙ ЁРДАМ БЕРАДИ?

Рақамли технология ўқув жараёнининг маъмурий вазифаларини ҳал қилишдан тортиб, онлайн тарзда уй вазифаларини бажаришга бўлган турли жабҳаларида қўлланилади. Натижада рақамли қурилмаларнинг сезиларли афзалликлари мактабларда уларни зарур элементга айлантирди. Агар рақамли технологиялар ўқитишни қандай оsonлаштириши ва ўқитувчилар ундан нега кўрқмасликлар кераклигини аниқ кўрсатувчи тадқиқотларни кўриб чиқадиغان бўлсак, бугунги мактаб ўқувчилари рақамли дунёда улғайган ва қундалик ҳаётларида ва ўқишларида гаджетлардан завқланишмоқда.

Маълумотларга кўра, 7 ёшдан 16 ёшгача бўлган болаларнинг кўпчилиги уйда шахсий компьютерларига эга ва улар ҳар куни

интернетдан фойдаланишади. Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, мактабда технологияга эга бўлмаган ўқувчиларда фанларни

ўрганишга қизиқиш пасайиши мумкин. Ўз навбатида, синфда рақамли технологиядан фойдаланиш ўқитувчиларга ўқув жараёнини янада қизиқарли қилишга ёрдам беради. Масалан, синфда онлайн викториналар ўтказишда ўқувчилар ўз синфдошларига қараганда тўғри жавобни тезроқ топиш учун сезгирлик ва диққатни жамлашлари керак бўлади. Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, бу турдаги дарслар ўқувчиларнинг фанга қизиқишини оширади.

Бундан ташқари, рақамли технологиялар ўқитувчиларга таълимни индивидуаллаштиришга ва уни инклюзив қилишга ёрдам беради. Рақамли технологиялар ёрдамида ўқитувчилар ўқувчиларнинг билим даражаси ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда индивидуаллаштирилган ўқув дастурларини яратиши ва бунинг натижасида уларнинг ҳар бирининг имкониятларини юқори даражада ошириши мумкин.

(Давоми 2-саҳифада)

КАМБАГАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ ВА АҲОЛИ БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА УСТУВОР ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

(Боши 1-саҳифада)

Давлатимиз раҳбари бу борадаги ишларни ташкил қилишнинг асосий йўналишларини белгилаб берди.

Биринчиси – қурилиш орқали аҳолини ишли ва даромадли қилиши.

Келгуси йилда мамлакатимизда 675 триллион сўмлик инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш режалаштирилган. Шундан 380 триллион сўми қурилиш ишларига тўғри келади. 140 минг хонадонли кўп қаватли уй-жой қуриш мақсад қилинган.

Ҳар бир ҳоким бундан самарали фойдаланиб, қурилиш соҳасининг ўзидан камида 20-25 минг яратилган инфратузилма орқали 10 минг кишини бандлигини таъминлаши мумкинлиги қайд этилди.

Энг катта аҳолилик – 2026 йилда илк бор маҳалла инфратузилмасини ривожлантириш учун 20 триллион сўм вилоятларнинг ўзига берилди.

Иккинчи йўналиш – сервис лойиҳаларини кўпайтириб, аҳоли бандлигини таъминлаш. Мамлакатимизда энг юқори ўсиш суръатини таъминлаётган соҳа хизматлар соҳаси экани таъкидланди. Лекин вилоят, туман ҳокимлари хизматлар соҳасига катта суръат бераётган туризмни ривожлантириш орқали иш ўринларини яратиш ва аҳоли даромадини кўпайтириш имкониятларини тўлиқ ишга солмаётгани кўрсатиб ўтилди.

Туризм салоҳияти юқори 150 та маҳалланинг инфратузилмаси яхшиланди, бу ерларда хизматлар ҳажмининг 10 триллион сўмга етказиш, 45 минг нафар одамни савдо ва сервисда банд қилиш мумкин.

Шу боис, келаси йилда 150 та маҳалланинг ҳар бирига инфратузилма учун 3-5 миллиард сўмдан берилди. Туман банклари бу жойларда меҳмон уйлари барпо этиш учун 150 миллион сўмгача имтиёзли кредит ажратишни йўлга қўяди.

Чегара ва анклав ҳудудларидаги маҳаллаларга олиб борувчи йўллари таъмирлаб, у ерда меҳмон уйлари, дам олиш маскани, савдо-сервис объектлари ташкил қилиш орқали оилаларнинг даромадини кўпайтириш муҳимлиги таъкидланди. Ушбу маҳаллаларда дам олиш ва сервис объектларини қуриш лойиҳалари учун 1 триллион сўм ресурс ажратиш топширилди.

Бундан ташқари, соҳил ва йўл бўйида сервисни ривожлантириш бўйича 500 та маҳалла танлаб олинган. Туман банклари бу жойларда камида 5 та доимий иш ўрни яратадиган лойиҳаларга 1 миллиард сўмгача кредит беришни йўлга қўяди.

Шу йилнинг ўзида 255 та туну кун ишлайдиган кўча ишга тушди. Уларда 11 минг хизмат кўрсатиш объектлари иш бошлади, 27 мингга яқин аҳолининг бандлиги таъминланди. Келгуси йилда бунга қўшимча яна 200 та шундай кўчани ташкил қилиш режалаштирилган.

Бир ойда аниқ "йўл хари-таси"ни тузиб, ишни бошлаб юборган ҳокимларга ҳар бир кўча инфратузилмаси учун 4 миллиард сўмгача маблағ ажратилиши белгиланди.

Овқатланиш, савдо ва сервис соҳасида ўзининг брендини яратган корхоналар бутун республика бўйлаб 100-150 тадан филиалини очиб ниятида.

Бу борада вилоят ҳокимликларига миллий брендларга қўмаклашиш топширилди. Агар брендлар янги очиладиган филиал учун ходимларни ўзим ўқитаман, деса, бунинг харажати Бандлик жамғармасидан қоплаб берилди. Филиални кўпайтириш истагидаги брендлар учун янги молиявий инструментлар жорий қилиниб, 2026 йилда бунга 500 миллиард

сўм йўналтирилади.

Учинчи йўналиш – sanoat лойиҳалари орқали доимий иш ўринларини кўпайтириш.

Келгуси йилда ҳудудлардаги корхоналарда 52 миллиард долларлик sanoat маҳсулотларини ишлаб чиқариш режа қилинган. Мутасаддилар маҳаллий sanoat тармоқларида 22 миллиард долларлик 3,5 мингта лойиҳани ишга тушириб, 130 минг доимий иш ўрни ташкил қилиши зарурлиги қайд этилди.

Ҳозирда 400 та маҳалла ме-белчилик, хунармандчилик ва тикувчиликка ихтисослашган. Тадбиркорларнинг жойи кенгайтириб берилса, ҳар бири яна 5-10 кишини ишга олишга тайёр.

Шу муносабат билан туман ҳокимларига келаси йилда sanoatга ихтисослашган бундай маҳаллаларда 50 та "микросаноат маркази"ни ишга тушириб, 10 минг нафар одамни ишли қилиш топширилди. Бу марказларнинг инфратузилмаси учун 200 миллиард сўм ажратилди.

Тўртинчи йўналиш – қишлоқ хўжалиги ҳисобидан аҳоли даромадларини ошириш.

Камбағалликни қисқартиришда аҳолига 232 минг гектар ер бўлиб берилгани натижасида 770 минг одам даромад манбаига эга бўлди. Лекин тажрибаси етишмагани, сифатли уруғ, маҳсулотига бозор топишга қийналгани учун уларнинг учдан бирида даромад камлиги кўрсатиб ўтилди.

Шу муносабат билан Термиз туманидаги Томорқа мактаби тажрибасини барча ҳудудларда жорий қилиш, ҳар бир вилоятда камида 5 тадан бундай мактабларни ташкил қилиб, ижарага ер олган одамларни сердаромад экан қилишга ўргатиш топширилди. Деҳқонлар ижарага олган ерида етиштирган маҳсулотни кафолатли сотиши учун "Экспортчи кооперативлари" ташкил қилинади.

Бешинчи йўналиш – эҳтиёжманд оилаларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш.

Янги йилдан "Тенг имкон – инклюзив бандлик" лойиҳасини жорий этиб, ногиронлиги бўлган 40 минг одамни ишли қилиш муҳим экани таъкидланди. Бандлик жамғармасидан уларга 30 миллион сўмгача фоизсиз ссуда ажратиш йўлга қўйилди.

Камбағалликка қайта тушиш хавфи мавжуд оилаларга ижтимоий ёрдам ва имтиёзлар сақлаб қолинади. Уларга 6 ой мобайнида моддий ёрдам ва болалар нафақаси тўланадиган давом этирилади, боғча ва тўғарақ харажати қоплаш, давлатнинг ордери каби 110 та ижтимоий хизмат ва ёрдамдан 12 ой давомида қўшимча фойдаланиш имкони берилди.

Бундан ташқари, оғир ҳаётини вазиет сабабли камбағалликка тушиб қолиши хавфи юқори бўлган оилаларни олдиндан аниқлаб, уларга манзилли ёрдам кўрсатиш йўлга қўйилди.

Иш ўринларини "соядан чиқариш" масаласига ҳам тўхталиб ўтилди.

– Улкан мақсадларни маблағ билан бошлаяпмиз. Вазирлар, уларнинг ҳудудий бошқарма ва бўлимлари, вилоят ва туман ҳокимлари, энг асосийни яратган корхоналар бутун республика бўйлаб 100-150 тадан филиалини очиб ниятида.

Бу борада вилоят ҳокимликларига миллий брендларга қўмаклашиш топширилди. Агар брендлар янги очиладиган филиал учун ходимларни ўзим ўқитаман, деса, бунинг харажати Бандлик жамғармасидан қоплаб берилди. Филиални кўпайтириш истагидаги брендлар учун янги молиявий инструментлар жорий қилиниб, 2026 йилда бунга 500 миллиард

ЎЗА

AGRITECHNICA 2025: ЖАҲОН АГРОТЕХНИКАСИДА ЯНГИ БОСҚИЧНИ БЕЛГИЛАГАН ГЛОБАЛ ИННОВАЦИЯЛАР МАЙДОНИ

(Боши 1-саҳифада)

Янги формат – "7 кун, 7 мавзу" кўр-газмада биринчи марта кенг қўлланилди, кўрғазманинг инновацияси фақат техникада эмас, балки форматда ҳам намоён бўлди. Бу йил илк бор жорий этилган "7 кун – 7 та мавзу" концепцияси ҳар бир кунни алоҳида мақсадли аудитория учун мослаштирди. Мазкур ёндашув халқаро иштирокчилар учун маълумотларни тартибли ва мақсадли қабул қилиш имконини яратди. Бу формат кўпчилик томошабинлар томонидан юқори баҳоланди, чунки ҳар бир кун аниқ мутахассисликдаги инновациялар билан бойитилди.

Digital Farming Center бу йил кўр-газманинг энг сертрафик майдонларидан бири бўлди. Унда юздан ортиқ компаниялар ва илмий институтлар вакиллари аграр соҳага оид ўз стартап

ва ечимларини тақдим этди.

"Robotics Live Arena" да автоном агро-роботлар реал вақтда ишлатиб, кўрсатилди – тупроқ таҳлил қилди, сепиш вақтларини белгилади, қатор ораларини тозаллади.

Systems & Components – етказиб берувчиларнинг илғор ишланмалари. Бу майдончани тармоқнинг "инженерлик маркази" деб аташ мумкин. Бунда 600 дан ортиқ компания ўзининг кейинги авлод техникалари, гидравлика тизимлари, электрон блоклари, сенсорлари ва сунъий интеллект модуллари намоён бўлди. Соҳа мутахассислари бу йўналишни келажакдаги агроинновациянинг "ютуқлар омбори" дея таъкидладилар.

Workshop Live – техника таъмирида очик мастер-класслар. Бу майдончага аниқ, ёшлар ва механикага қизиқувчилар кўп келди. Механиклар

соатма-соат турли трактор моделларини очиб-кўрсатиб, таъмир, диагностика, сенсор алмаштириш, гидравлика тизими сошлаш каби жараёнларни жонли тарзда томошабинларга тақдим этишди. Деҳқонлар учун энг муҳим томони – техникани тўғри парвариш қилиш орқали харажати 15-20 фоизгача қисқартириш мумкинлиги амалий мисолларда кўрсатиб берилди. Шунингдек, кўрғазма доирасида қуйидаги соҳаларда мутахассислар иштирокида 300 дан ортиқ семинарлар, панел сессиялар ва мастер-класслар ўтказилди: робототехника ва сунъий интеллект, тупроқ ҳолати ва уни бойитиш, янги уруғчилик технологиялари, ўғитлашнинг ресурс тежамкор ечимлари, қишлоқ хўжалигида карбон изини қисқартириш, автоном фермер хўжаликларини моделлари. Олим ва экспертлар асосий хулоса сифатида келгуси ўн йилда қишлоқ хўжалигида инсон

меҳнати 30-40 фоизга камайишини, AI ва робототехника эса асосий ишчи кучга айланишини таъкидладилар.

Agritechnica 2025да анъанавий тарзда энг яхши инновациялар ҳам тақдирланди.

Сирасини айтганда, Agritechnica 2025 жаҳон аграр sanoati учун нафақат кўрғазма, балки келажак қишлоқ хўжалигининг йўналишини белгилаб берувчи глобал лаборатория, Марказий Осиё ва Ўзбекистон учун замонавий технологиялар, рақамлаштириш, автоматлаштириш ва сунъий интеллект билан танишиш, инвестиция ва ҳамкорлик имкониятларини кенгайтириш, шунингдек, маҳаллий кадрлар ва фермерларга билим, тажриба орттириш учун ўта муҳим платформа бўлди.

Отамурод АБДУЛЛАЕВ,
Қишлоқ хўжалиги вазирлиги
ахборот хизмати ходими.

Таълимда рақамли технологиялар: ЗАМОНАВИЙ ВОСИТАЛАР ЎҚИТУВЧИЛАРГА ҚАНДАЙ ЁРДАМ БЕРАДИ?

(Боши 1-саҳифада)

Бугунги кунда ўқув жараёнини мослаштирувчи кўлаб "ақли" электрон дарсликлар ва дафтарлар мавжуд бўлиб, уларда ҳар бир ўқувчи ўзининг ҳозирги билим даражасига мос келадиган топширик ва мавзулар билан ишлайди. Ўқувчи маълум бир мавзунини ўзлаштиришда, рақамли дарсликлар унга ўрганиш ва мустақамлаш учун янги вазифаларни очиб беради ёки жорий мавзудаги топшириқларнинг қийинлигини оширади.

Мослашувчан таълим алоҳида эҳтиёжли ўқувчилар билан ишлашда ҳам ёрдам беради. Экспериментал тадқиқотлар шуни кўрсатадики, бундай технологиядан фойдаланиш ўқувчиларнинг қизиқиши ва ўқув самардорлигини оширади. Мисол учун, мобил иловалар ва 3D моделлаштиришдан фойдаланган ўқитувчилар имконияти чекланган ўқувчиларнинг ҳисоблаш ва муҳандислик фанларига қизиқишини оширади. Шунингдек, рақамли технологиялар вақтни тежайди ва билимларни баҳолаш жараёнини соддалаштиради

ҳамда у ёрдамада ўқитувчилар ўқувчиларнинг ишини тезроқ текшириб ва баҳолашни қўйиб, ўрганишнинг бошқа жиҳатларига эътибор қаратишлари мумкин. Ҳозирда ўқув платформаларида жавобларни автоматик текшириш мумкин бўлган тестлар мавжуд. Ўқувчи ўзига қўлай вақтда шундай тест топшириб, натижаларини билиб, хатоларини таҳлил қилиши мумкин. Фанни ўрганишда фикр-мулоҳазаларнинг аҳамияти ҳақидаги тадқиқотлар шуни кўрсатадики, зудлик билан тексари алоқа ўқувчининг диққатини ва қизиқишини сақлаб қолишга ёрдам беради, бир неча кун давомида текшириш эса уларнинг нотўғри жавобларни кўриб чиқишга бўлган қизиқишини камайтиради. Ўқитувчилар эса ўз навбатида, текшириш ва баҳолаш учун сарфланган вақтни

қисқартириши мумкин. Ўқитувчиларнинг малакаси кенгайиб бориши билан уларнинг ўқув материални ўқувчиларга ўргатиш ва етказиш имкониятлари ҳам ошиб боради. Масалан, рақамли технологиялар видео, аудио ва бошқа форматлар ҳамда иловалардан фойдаланган ҳолда материални тақдим этиш имконини беради, бу эса дарсларни яхшироқ тушуниш ва сақлашга ёрдам беради. Материални тасвирлаш аниқ фанларда фойдали бўлиши мумкин, асл асарлардан парчаларни тинглаш ва кўриш эса адабий асарларни идрок этишни яхшилайдди. Бундан ташқари, ўқув жараёнида турли услуб ва усулларнинг уйғунлашуви мавзунини чуқурроқ ўзлаштиришга хизмат қилади ва ўқувчилар диққатини ўзига сақлаб қолади ҳамда ўқув дастурлари ва иловалари

ҳам ўқувчиларга материални эслаб қолишларига ёрдам беради.

Рақамли технологиялар ўқитувчиларга ота-оналар ва ҳамкасблари билан таъриба ва фикр алмашишлари ҳамда мулоқот қилишларида ёрдам беради. Бунда ўқитувчилар ижтимоий тармоқлар ва алоқа иловаларидан фойдаланувчи ҳисобланиб, улар эндиликда умумий мулоқот каналларидаги эълонлар ёрдамида ҳар бир ота-онага маълумотни самарали етказиб, вақт ва кучни тежамқорлар. Бундан ташқари, бундай рақамли платформалар ўқитувчилар ва ота-оналар ўртасида ишончли муносабатларни ўрнатиш учун платформа яратади. Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, бу ўқувчиларнинг фаоллигини рағбатлантириши ва уларнинг ўрганишга бўлган мотивациясини

ошириши мумкин. Бундан ташқари, компьютерлардан фойдаланиш қишлоқ ва шаҳар ўртасидаги таълим сифатидаги тафовутни камайтиришнинг самарали усули бўлиши мумкин, чунки рақамли технологиялар янада яхши таълим ресурсларидан, жумладан, қишлоқ мактаблари ўқувчиларига ҳам фойдаланиш имконини беради.

Хулоса қилиб айтганимизда, рақамли технологиялар ҳозирги мактаб ўқувчиларини ҳатто дастлаб уларни қизиқтирмаган ёки имкониятлардан ташқарида бўлиб туолган фанларга ҳам жалб қилишга қодир. Ушбу технологиялар ўқитишнинг янги усулларини жорий этиш ва мактаб ўқувчиларининг афзалликларига эътибор қаратиш имконини беради, бу эса орқада қолган ўқувчиларни жалб қилишга ёрдам беради ва уларнинг таълим натижаларини яхшилайдди. Шунингдек, мослашувчан ва интерактив таълим материални ўзлаштиришнинг энг юқори даражасига эришиш имконини ҳамда мактабда ўқув жараёнида гаджетлардан фойдаланиш ўқувчиларда рақамли саводхонликни ривожлантиришга ёрдам беради. Бу эса келажак ҳаётда муваффақиятга эришиш учун зарур бўлган XXI асрнинг асосий компетенцияларидан бири ҳисобланади. Булардан ташқари, замонавий мактаб ўқувчиларининг келажак рақамли технологиялар билан ўзвий боғлиқдир. Уларнинг ёрдами билан фанларни ўзлаштириш уларга тезда мослашиш ва кейинги таълим, мартаба ва катталар ҳаётида муваффақиятга эришиш имконини беради. Шу сабабли, рақамли қурилмалар ва иловаларни ўқитувчиларнинг таълим бериш ва ўқувчиларнинг таълим олиш фаолиятига ҳамда мактаб амалиётига жорий этишнинг аҳамияти шубҳасиздир. Шундай қилиб, ўқитувчилар керакли ахборотдан фойдаланиш, хабарлар билан ишлашда танқидий фикрлашни шакллантириш учун медиа саводхонликларини мунтазам равишда ошириб боришлари ҳамда рақамли таълимда сунъий интеллектнинг имкониятларини оқилона ва тўғри қўллаш бўйича малака ва кўникмага эга бўлишлари ҳамда бу тажрибаларни ўқувчиларга ҳам ўргатишлари зарурдир.

Дони р Ибдуллаев,
ҚД У АТ ва сун ий интеллект
кафедраси ўқитувчиси.

➤ Эълонлар

07-01/1553 рақами билан 1992 йил 29 декабрда Хасаян Лазарь Захарович номига берилган хонадонга эгалик ҳуқуқини берувчи Давлат ордери йўқолганлиги муносабати билан ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади.

08-01/24639 рақами билан 1993 йил 31 мартда Ганченко Елена Александровна номига берилган хонадонга эгалик ҳуқуқини берувчи Давлат ордери йўқолганлиги муносабати билан ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади.

ЮКСАК МУКОФОТ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН!

Ислон цивилизацияси марказида
"Келажак мероси"
халқаро мукофотини топшириш
маросими бўлиб ўтди

Унда Марказий Осиё давлатлари раҳбарлари ва Озарбайжон Республикаси Президенти иштирок этди.

Мазкур нуфузли мукофот Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан таъсис этилган бўлиб, унинг мақсади – Туркий дунё ва кўшни халқлар маданияти, санъати, илм-фани ва адабиётига катта ҳисса қўшган истеъдод эгалари ва зиёлиларни муносиб рағбатлантиришдир.

Бу йилги танловнинг илк ғолиблари Марказий Осиё мамлакатлари ҳамда Озарбайжондан тасвир этилган таниқли ижодкорлар ва олимлар бўлди. Маросимда лауреатларга мукофот статуткаси, диплом ва 10 минг долларлик пул мукофоти топширилди. Фан, таълим ва рақамли технологиялар номинацияси Ўзбекистон олими профессор Дилфуза Эгамбердиевага топширилди. Бу ўзбек хотин-қизлари учун фахр ва гурур.

Дил изҳори

Сурхон воҳасининг асл фарзанди, Ўзбекистон халқ шоири Усмон Азимнинг 75 йиллик юбилеи юртимиз бўйлаб кенг нишонланди. Бу қутлуғ санага бағишлаб Термиз шаҳридаги "Санъат саройи"да, Бойсун туманидаги марказий маданият уйида ўтказилган ҳамда Тошкент шаҳрида ва бошқа вилоятларда, туманларда бўлиб ўтган маънавий-маърифий тадбирларни, учрашувларни, шоирлар ўртасида бўлиб ўтаган мушоираларни кузата бориб қалбим ифтихорга тўлди. Сабаби, Усмон акани ёшлигимдан, қолаверса, талабалик давримдан буён кўп сонли ўқувчиларидан бири сифатида ҳамда амакимиз Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шукур Холмирзаевнинг энг яқин, содиқ шогирдларидан бири бўлганлиги учун ҳам жуда яхши биламан ва бундан фахрланаман.

БОЙСУННИ ОЛАМГА БЎЙЛАТГАН ШОИР

Дарҳақиқат, Усмон Азим ўзбек адабиётини ўзига хос фикрлаш, ёзиш услубига эга, шеърни ёд ўқишдек ноёб қобилияти билан кўп сонли ўқувчилари ўртасида кенг танилган, бетакрор шоирларимиздан бири. У ижодий фаолияти давомида ҳеч кимнинг ижодий йўлини, услубини ўзлаштиргани ёки новатор шоир сифатидаги услуби, овозини ҳам бошқаларга бериб қўйгани йўқ. Шу ўринда бевосита Усмон ака билан боғлиқ бир воқеа ёдимга тушиб қолди. 1980 йилларнинг бошлари эди, Усмон Азим билан Шукур ақанинг Булунгурдаги жиянларидан бири, Фозил Йўлдош номли хўжаликнинг касабаси уюшмаси раиси Урол Ғаниевнига тўйга бордик. Ўғилларига суннат тўй қилаётган экан. Тўй боқавуллари бизни очик чехра билан кутиб олишди. Салом-алиқдан

сўнг бир пиёла чой устида хангома қизигандан қизиб кетди. Тушлиқдан сўнг Шукур ака менга юзланиб, "Холбой, тўй эгаларига ҳалақит қилмайлик, тўй ташвишларини ўзинг яхши биласан, Фозил бобомизнинг уй музейини, хайкалини зиёрат қилиб, бир узумзорларни айланиб келайлик", деди. Тўй эгаларидан руҳсат олиб айлангани чикдик. Усмон ақанинг Булунгурга илк бор келиши эди. Шу боис бўлса керак, чор-атрофни синчиқлаб кузатар, бетон устунчаларга дид билан боғланган адоғи йўқ ям-яшил узумзорларга боқиб, ҳайратланарди. Қайтаётиб бахши шоирнинг уй музейини томоша қилдик, хайкали ёнида тиловат қилиб, шоирнинг порлоқ хотирасини ёд этдик. Сўнгра қалин, манзарали дарахтар ёнларига ўрнатилган ўриндиқлардан бирига ўтириб, дам

ола бошладик. Шукур акага разм солдим, кайфияти чоғ эди. Сигаретасини ёндириб, ўриндиққа ястаниб ўтираркан, оёқларини қоуштирди. Биз ҳам ўтирдик. Шунда мен "Шукур ака, бир нарса айтмайми", дедим.

– Хўш, гапирчи, – деди қизиқсиниб, менга боқаркан.

– Кечирасиз, шу десангиз Усмон ақанинг юриш-туришларини, айниқса, минбарда туриб, эркин бир ҳолатда шеър ёд ўқиётгандаги сочларининг силкинишларини, қўл ҳаракатларидаги шижоатларини, барча мимикаларини кузатиб, ўқинини худди Маяковскийга ўхшатаман, шунга нима дейсиз?

Шукур ака менга бир муддат тикилиб қараб қолди, сўнгра шляпасининг олд томонини бир оз кўтариб қўйиб, қулимсиради ва "Мен Усмоннинг шеър ўқишидаги бу ҳолат-

лари ҳақида ҳеч ўйлаб қўрмаган эканман. Ҳеч кимга ўхшатмабман. Менимча, ҳам жуда тўғри таъриф бердинг", деди. Бу таърифим Усмон акага ёққани юзидан шундоққина билиниб турарди. Шунга қарамай елкасини қисиб, "бўлса, бордир", деди қулимсираб...

Илгари тўйлар кечкурунлари бўларди. Машхур адибларнинг тўйга келганлиги ҳақидаги хушхабар бир зумда чор-атрофдаги қишлоқларга ҳам аллақачон тарқалиб бўлган эканми, тўйга тумонат одам келди. Тўй бақовулларининг таклифига биноан, жиянларининг тўйини очиб бериш учун Шукур акага сўз берилди. Тўй жуда мароқли, тартибли ўтди. Эртаси кун Тошкентга қайтдик. Ордан бир йиллар ўтгач, доимгидай бир кун Усмон ақанинг ишхонасига қўнғирок қилдим. Гўшакни котибаси кўтарди. Телефонни акага улаб беринг, дедим. Котиба менга "Холбой ака, хабарингиз йўқми, бир ҳафта бўлапти, у киши Тибилсига, Бутуниттифоқ ёш адибларининг қурилтойига кетган", деди. Ўша заҳотиёқ беихтиёр Усмон акага берган таърифим ёдимга тушди. Кўнглим ниманидир сезгандай бу хабарни эшитиб, хурсанд бўлдим. Қурилтойдан қайтганидан сўнг кўп ўтмай Усмон ақанинг ўзи менга сим қоқиб қолди. Салом-алиқдан сўнг у киши менга "Холбой, сен мабодо башоратчи эмасмисан? Мен қурилтойнинг соврини – Маяковский номидаги Бош мукофотни қўлга киритиб, келдим", деди. Мен ҳам бўш келмай "мен буни олдиндан сезгандим", дедим. Усмон ака "гапни кўпайтирмай, мен айтган жойга тез етиб кел, тўрт-бешта дўстларимга зиёфат қилиб бермоқчиман", деди. Ҳаётда бундай воқеаларнинг бўлиб туриши табиий, албатта...

Фурсатдан фойдаланиб, авваламбор барча бойсунликларни, қолаверса, Сурхон воҳаси, юртимиз аҳлини машхур шоиримизнинг 75 йиллик юбилеи билан чин қалбдан қутлаймиз. Шоирнинг ижодий фаолияти бардавом, янада сермазмон бўлсин!

Холбой ҚОСИМОВ,

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

Муносабат

ЯНГИ НАМАНГАНДА ТҮЙЛАР ҲАМ ЯНГИ ТАРТИБДА ҲАМ

Шаҳару қишлоқларимизда ҳар кун тўйлар бўлмоқда. Туманимизнинг Янги Наманган маҳалласида ҳам ҳар тонг карнай-сурнай садопар билан бошланмоқда. Қувонарлик, бу тўйлар аввалгисидан бутунлай бошқача: камчиқим, тартибли, ортиқча одатлардан холи тарзда ўтказилмоқда. Меҳнатқаш маҳалладошларимиз давлатимиз раҳбарининг таширфидан қувониб, белгилаб берилган вазифаларни бажонидил бажаришга киришганлар. Янги номдаги маҳалламизда ҳаёт ҳам энди янги ҳаётгачани кўпчилик эътироф этмоқда.

Дарвоқе, ҳар кун тўйлар бўляпти, қишлоғимизда. Янги бир оиланинг бунёдга келгани ҳаётнинг давом этажигача далил, албатта.

Бирок фаолиятимиз давомида гувоҳ бўляпмизки, айрим ҳолларда тўй ва у билан боғлиқ тадбир-тантаналарда киши кўнглини хира этадиган манзаралар учраб турибди...

Бир воқеа ҳеч ёдимдан чиқмайди. Бундан бир ой аввал хорижлик, аниқроғи, россиялик бир гуруҳ меҳмонлар биз билан бирга ўзбек хонадонларидан бирида бўлган тўйда иштирок этишганди. Улар тўқин дастурхонимиз, катта дошқозонлардаги ош-овқатларни кўриб, ҳайратга тушишганди. "Жудаям бой яшар экансизлар", деганди. Лекин бир саволни ҳам беришганди: шунча овқат ейилмай қолса, нима бўлади?

Гапнинг очиги, меҳмонларга ҳамроҳларимиз билан тўйларимизга жудаям кўп одам ташриф буюриши, бунча озиқ-овқатлар албатта, тановул қилинишини айтишга айтдик-ку, бироқ ўзимиз ҳам бу сўзимизга ишонмагандик. Исрофгарчилик бўлиши кундай равшан эди-да!..

Тан олишимиз керак, тўй барчамизнинг йиллар давомидаги орузларимиз ҳосиласи, ҳаётимизнинг энг қувончли лаҳзаларини ўзида жамлаган тантана. Бу кун учун йиллаб

ийққан-терганимизни сарф этишга тайёр турамыз. Меҳмондўстлигимиз, саховатли эл вакили эканимиз айнан шундай кунларда яна бир бора намойён бўлади. Хонадонимизга ташриф буюрган ҳар бир кишини рози қилиб қузатмасак, кўнглимиз тўлмайди. Шу мақсадда еламинг-югурамиз, керак бўлса, қарз-ҳавола кўтаришигача борамиз.

Ҳаммаси яхши ниятлар учун, аммо юқоридаги манзара каби кўпична исрофгарчиликларга, беҳуда сарф-харажатларга йўл қўйганимизни сезмай қоламиз. Бироқ буларнинг ҳаммаси керакми, деган савол негадир бизни ўйлантирмапти...

Шу йилнинг 16 сентябрь кунини Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан "Оқилона истеъмол" дастурини амалга ошириш бўйича чоратадбирлар режаси тасдиқланди. Эндиликда тўйлар, оилавий тантана ва маросимлар Олий Мажлис Қонунчилик палатаси кенгаши ва Сенат кенгаши қўшма қарори билан тасдиқланган Низом асосида ўтказилиши шарт. Ушбу Низомда оилавий тадбирларда 200 нафаргача, шу муносабат билан бериладиган ош маросимида эса 250 нафаргача иштирокчи қатнашиши мумкинлиги кўрсатилган. Қўшалоқ тўй ва ҳашарларда 250 нафаргача, унга боғлиқ

ош маросимида эса 300 нафаргача меҳмон бўлиши керак.

Бу халқ манфаатини ўйлаб қабул қилинган ҳужжат. Дабдабали тўй ва ундан кейинги маросимлар, антиқа одатлар бизга фақат зарар беради, холос. Ортиқча одатлар, сарф-харажатларнинг ўрнига фарзандларимиз, жигарларимиз, маҳалладошларимиз, яқинларимизни илмли, касб-хунарли қилишга ҳаракат қилайлик, муҳтожларга ёрдам қўлини чўзайлик! Мана шу бизга ҳақиқий оғру келтиради.

Расулжон АЛИХОНОВ,
Норин туманидаги Қозоқовул
масжиди имом хатиби.

Реклама

МКВАНКнинг Sherdor kartasi — premium qulayliklar siz tomonda!

Karta narxi:
70 000 so'm

1 oylik abonent to'lovi
— BXMning 15%

Afzalliklari:

- Toshkent xalqaro aeroportidagi CIP Lounge hududiga yiliga 4 martagacha bepul kirish;
- Yiliga 6 martagacha dunyo bo'ylab aeroport lounge va CIP zallariga bepul kirish;
- Mashhur restoranlar, do'konlar va xizmat ko'rsatish maskanlarida 20 foizgacha chegirmalar;
- Zeekr avtomobillari xaridida maxsus chegirma;
- Golden House xonadonlari uchun imtiyozli narxlar.

Imtiyozlar ro'yxati doimiy ravishda yangilanib boriladi.

Xizmatlar litsenziyalangan

Эълонлар

11-21/165 рақами билан 1993 йил 3 августда Иванова Нина Александровна номига берилган хонадонга эгалик ҳуқуқини берувчи Давлат ордери йўқолганлиги муносабати билан ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади.

10-02/2754 рақами билан 1993 йил 13 январда Машков Александр Юрьевич номига берилган хонадонга эгалик ҳуқуқини берувчи Давлат ордери йўқолганлиги муносабати билан ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади.

"MODERN ARCH DESIGN" МЧЖ (СТИР 302 122 012) устав жамғармаси 9 502 280 130 сўм 36 тийиндан 9 075 597 130 сўм 36 тийинга камайтираётганлигини маълум қилади. Талаблар Тошкент шаҳри Яшнобод тумани Асалобод 2-мавзеси 3-уй манзили бўйича юборилиши мумкин.

Qishloq hayoti

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси комплекс
таркибидagi ҳамда бошқа дахлдор
вазирлик ва идоралар.

Бош муҳаррир:
Чори
ЛАТИПОВ

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:
Иброҳим АБДУРАҲМОНОВ,
Шавкат ҲАМРОЕВ,
Ақтам ХАИТОВ,
Эшмирза АБДУАЛИМОВ,
Ҳабиб ТЕМИРОВ,
Раимқул СУЯРОВ
(бош муҳаррир ўринбосари).

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2009 йил 13 февралда № 0020-рақам билан рўйхатдан ўтказилган. Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилди, қоғоз битими А-2.
Нашр индекси – 144. Буюртма Г-1117. 1430 нусхада чоп этилди. Газета тахририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.
Тахририят манзили: Тошкент вилояти Қибрай тумани, Университет кўчаси, 2-уй. Телефонлар: +998 77-080-43-70, +998 99-050-69-45.
Реклама ва эълонлар – (998 90) 317-19-16. e-mail: info@qishloqhayoti@mail.ru Баҳоиси келишилган нархда.
Саҳифаловчи-дизайнер: М.ЮСУПОВ
Газета "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди.
Босмахона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

ISSN 2010-7023

Босишга топшириш вақти: 21.00
Босишга топширилди: 21.10